

Wydział Psychologii
i Kognitywistyki

Osoby z zaburzeniami osobowości w obliczu wyzwań okresu średniej dorosłości

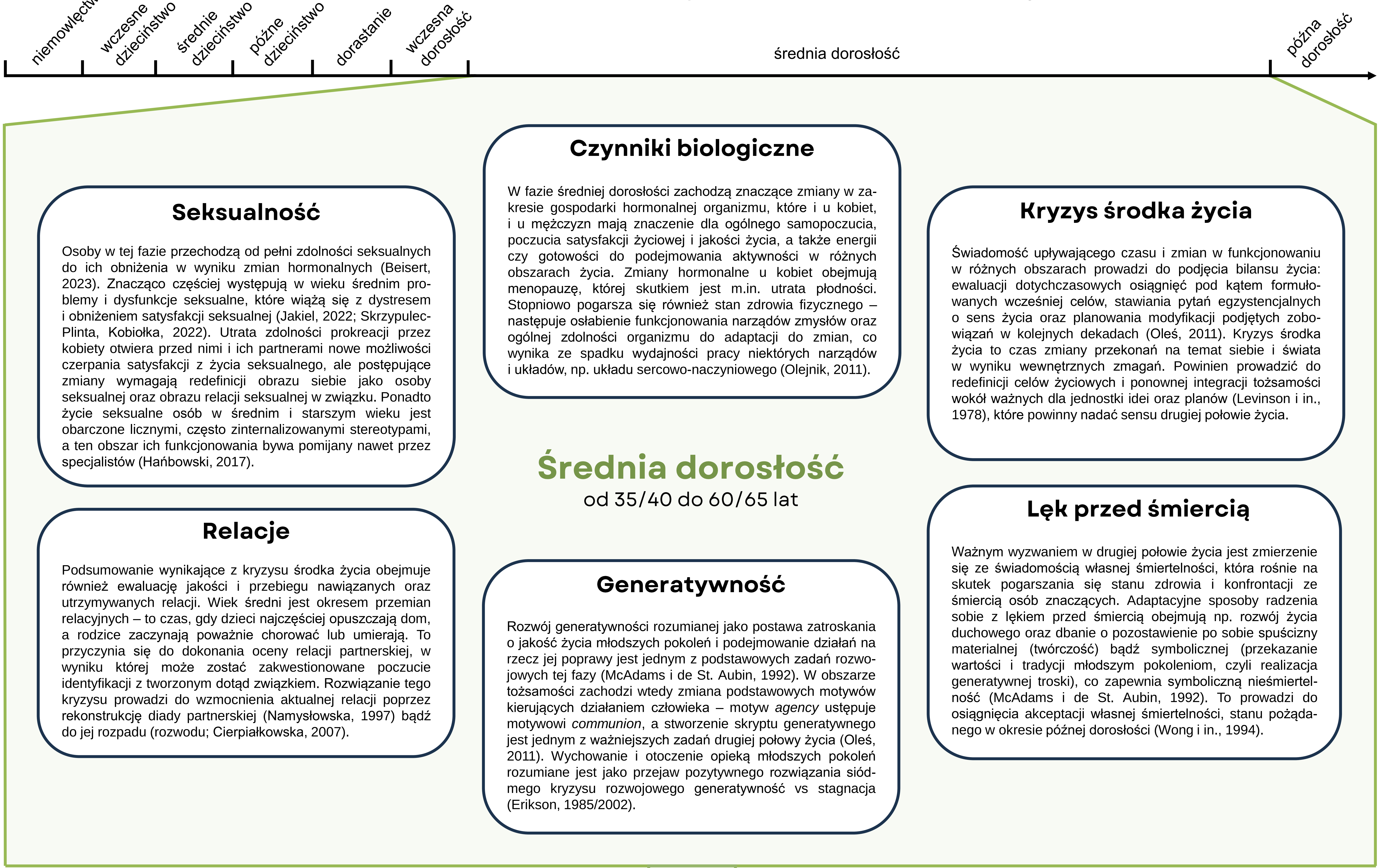
Jerzy BANDEL

Wydział Psychologii i Kognitywistyki UAM

WSTĘP

Psychopatologia rozwojowa to intensywnie rozwijająca się subdyscyplina nauki zajmująca się badaniem problemów człowieka i związanych z nimi zaburzeń w kontekście wiedzy o trajektoriach rozwoju jednostki w cyklu życia. Tym samym jej zadaniem jest również identyfikacja kontekstów rozwoju determinujących wzmocnienie zasobów człowieka bądź zwiększających u niego podatność na rozwój psychopatologii. Twierdzenia psychopatologii rozwojowej były dotąd wykorzystywane szczególnie intensywnie w badaniach kształtowania się zaburzeń psychicznych u dzieci i młodzieży, ponieważ w tej grupie wpływ poszczególnych typów czynników na dynamiczny rozwój w różnych obszarach funkcjonowania jest szczególnie widoczny (Grzegorzewska, Cierpiatkowska, 2020). Jednakże założenia psychopatologii rozwojowej mogą i powinny służyć też rozumieniu trajektorii rozwoju zaburzeń psychicznych na dalszych etapach życia. Niniejszy plakat przedstawia wyzwania rozwojowe okresu średniej dorosłości, które mają znaczenie dla adaptacji w tej fazie rozwoju i wpływają na zdolność radzenia sobie z trudnościami w funkcjonowaniu w sferze self oraz interpersonalnej wynikających z patologii osobowości.

Fazy rozwoju człowieka w cyklu życia według Erika H. Eriksona

Źródło: opracowanie własne

Wnioski

- W oparciu o analizę literatury wydaje się, że objawy patologii osobowości mogą utrudniać adaptację do zmian w fazie średniej dorosłości oraz adaptacyjne radzenie sobie z kryzysem środka życia, a także, że wyzwania rozwojowe tej fazy mogą okresowo nasilać doświadczanie trudności wynikających z patologii osobowości.
- W wieku średnim człowiek dokonuje bilansu osiągnięć życiowych, w wyniku którego powinien sformułować nowe cele nadające sens drugiej połowie życia. To wymaga dokonania redefinicji pojęć w zakresie kategorii tożsamościowych centralnych dla Ja. Na proces ten mogą nakładać się trudności wynikające z patologii osobowości w sferze self.
- Objawy patologii osobowości w sferze interpersonalnej mają znaczenie dla jakości oraz przeżywania relacji z innymi, ale też osoby znaczące wpływają na doświadczanie objawów zaburzeń osobowości. Przemiany w obszarze relacji w wieku średnim wpływają na sposób nawiązywania i podtrzymywania relacji z innymi.
- W obliczu przemian w sposobie diagnozowania zaburzeń osobowości wraz z popularyzacją modelu dymensionalnego gwałtownie wzrosło zapotrzebowanie na badania dynamiki zmian w zakresie objawów zaburzeń osobowości na przestrzeni życia, zwłaszcza u osób w średniej i późnej dorosłości (Penders i in., 2020; van Alphen i in., 2015).

Implikacje praktyczne

Doświadczenie kryzysu w różnych obszarach funkcjonowania w sferze Ja i interpersonalnej w fazie średniej dorosłości może prowadzić do pogłębienia objawów zaburzeń osobowości (oraz innych zaburzeń) i zmotywować pacjentów do szukania pomocy psychologicznej (Sękowski, 2014).

Podczas pracy z pacjentami w tej fazie rozwojowej należy z uwagą badać i różnicować trudności wynikające z patologii osobowości od zmian zachowania będących następstwem kryzysu rozwojowego albo czynników medycznych (np. zaburzenia organiczne, skutki uboczne farmakoterapii i in.; Bangash, 2020).

Znajomość założeń psychopatologii rozwojowej oraz wyzwań rozwojowych charakterystycznych dla każdej fazy rozwoju pozwala dokonywać bardziej adekwatnej oceny głębokości zaburzeń.

Dynamika zaburzeń osobowości u osób w drugiej połowie życia (nasilenie nieadaptacyjnych cech i sposoby ich manifestowania się) zmienia się w toku życia człowieka, a także wykazuje dużą zmienność indywidualną (Debast i in., 2014). Jak dotąd wyniki badań w tym obszarze nie są jednoznaczne.

LITERATURA Pobierz i zapisz

Kontakt z autorem
jerzy.bandel@amu.edu.pl

Źródło: APA, 2013